

Çocuklarda Yalan Söyleme

Okulöncesi dönemde çocuklar hayal dünyaları ile gerçeği karıştırabiliyorlar. Çocuklarının yalan söylediğini düşünen anne babalar, çocukların ahlaki gelişimini henüz tamamlamadığını göz ardı ediyorlar. Doğru-yanlış, hayal-gerçeği henüz tam olarak algılayamayan çocukları için yanlış tutumlar sergileyebiliyorlar.

Yalan söylemeye başlayan çocuklar

Okulöncesi dönem çocukları henüz yalanla gerçeği ahlaki açıdan tam olarak ayırt edemezler. Ebeveynler, çocuklarının yalan davranışlarını gördüklerinde kaygılanırlar. Ancak çocukların yalanları genellikle yetişkinlerin yalan davranışlarından farklı olarak bir hayal gücünün ürünüdür. Aslında okulöncesi dönemde çocuklar yalan söylemezler. Onların bir dünyası vardır ve bizim yalan dediğimiz söylemler orada şekillenir. Peki çocuklar neden bu davranışlarda bulunuyor?

- **Gerçek ile hayal ürününü ayırt edemezler.**

Okulöncesi dönemde çocuklar gerçek ile kurguyu tam olarak ayırt edemezler. 3-4 yaşlarında çocuklar okudukları hikayedeki karakterlerin yaşadığını iddia edebilir. Bu dönemde çocuklarda ahlak gelişimi tam olarak gelişmediği için yalan söylemenin kötü bir şey olduğunu ve sonuçlarını düşünemeyebilirler.

- **Korku hissettiğinde yalan söyler.**

Hiç kimse bağırılmaktan, tehdit edilmekten veya yaptığı bir davranış yüzünden eleştiri yüklü bir konuşmadan hoşlanmaz. Çocuklar bazı davranışlar sonucunda ebeveynleri tarafından tepki alacaklarını hissettiklerinde, yaptığı davranışı tamamen göz ardı ederler ve gizleme yoluna giderler. Özellikle anne-babanın davranışı daha önce olumsuz olmuşsa yalana başvurma olasılığı artacaktır.

- **Yapmak istemedikleri bir şeyden kurtulmak için yalan söylerler.**

Bazı durumlarda sorumluluklarından kaçınmak amacıyla yalana başvururlar. Çocuklar için bazı rutinler sıkıcı olabiliyor. Bu nedenle de bunları yapmamak için tam aksini söyleyebiliyorlar.

- **Yaratıcı düşünce çocuğu gerçek hayata hazırlar.**

Çocukların yaratıcı düşünceleri, birbirinden ilginç yalanları çocuğun gerçek dünya ile baş etmesini sağlar. Çocukların kontrol edemediği yetişkin dünyası ile baş çıkmalarının bir yolu da kontrol edebilecekleri bir dünya yaratmaktır.

- **Okul öncesinde yalanlar hayal dünyasını besler.**

Okulda arkadaşına herhangi bir konuda yalan söyleyen bir çocuk bunu hayal etmiş ve istiyor olabilir. Bu tip yalanlar ebeveynleri rahatsız etse de çocuklar açısından faydalı olabilir. Yaratıcılığın gelişimi açısından önemlidir. Bu yaratıcılığa siz de katılın, beraber oyunlar oynayın.

- **Her çocuk ilgi odağı olmak ister.**

Bazı yalanlar ilgi çekmek için olabilir. Bütün çocuklar tek ilgi odağının kendileri olmasını isterler. Bu nedenle yalanların ardındaki niyetleri tespit etmek önemlidir.

Nasıl yaklaşmalıyız?

1. Öncelikle çocukların kendi kurguladığı hayallere, hikayelere, televizyondan izlediklerine inanmasına ve gerçekmiş gibi yaşamasının normal olduğunu bilmemiz gerekiyor.
2. Okulöncesi dönem çocuklarının yalan söylemediğini unutmamak gerekiyor.
3. Çocuğunuza “Neden yalan söylüyorsun?” gibi sorular sormayın.
4. Çocuğunuz sizinle konuştuğunda sonuna kadar dinleyin, yorum yapmayın, abartılı tepkilerde bulunmayın.
5. Çocuğunuz yaptığının ne olduğunu bilmiyor, ona “Buna Yalan Denir” gibi tanımlamalar yapmayın.
6. Yalana karşı nasıl tepki verdiğinizin farkında olun. Çocuğunuza karşı bağıırıp onu cezalandırıyorsanız size tabii ki gerçeği söylemeyecek ve kendini güvende hissetmeyecektir.
7. Bazen hikayeler üretir, hayali arkadaşları vardır. Onları dinleyin, izleyin. Bunlar çocuğunuzun hayal dünyasını zenginleştirir ve kendisini gerçek dünyaya hazırlıyor.
8. Cevabını bildiğiniz sorular sormayın. Ev ödevini bitirmediğini biliyorsanız, bitirip bitirmediğini sormak yerine “Ödevini bitirme planın nedir?” gibi çözüm odaklı bir soru sorabilirsiniz.

Kayncaçça:

Ebru Zorlutuna – Okul Öncesi Psikoloğuna Sorulan 100 Soru-Cevap